

UPPSALA
UNIVERSITET

Att bedöma elevtexter i främmande språk

Språklärargalan 2017, Stockholm

Maria Håkansson Ramberg

Uppsala Universitet: Institutionen för moderna språk

Upplägg

- Introduktion och bakgrund
 - » Kommunikativ språkförmåga
 - » Från testkultur till en bedömningskultur
 - » GERS och inflytande i Sverige
- Bedömning av elevtexter i främmande språk: två studier
- Resultat och diskussion
- Didaktiska implikationer

UPPSALA
UNIVERSITET

Bakgrund

- Vid bedömning av eleverns språkförmåga i ett främmande språk står idag den **kommunikativa kompetensen** i förgrunden.

Bakgrund

- Vid bedömning av eleverns språkförmåga i ett främmande språk står idag den **kommunikativa kompetensen** i förgrunden.
- Paradigmskifte: fokus på grammatik och ordförståelse → förmåga att **använda språket** (läsa, skriva, tala och lyssna), d.v.s. kommunikativ kompetens.

Bakgrund

- Vid bedömning av eleverns språkförmåga i ett främmande språk står idag den **kommunikativa kompetensen** i förgrunden.
- Paradigmskifte: fokus på grammatik och ordförståelse → förmåga att **använda språket** (läsa, skriva, tala och lyssna), d.v.s. kommunikativ kompetens.
- Men vad **innebär** egentligen kommunikativ kompetens och vad **bedömer** egentligen lärare när de bedömer den kommunikativa språkförmågan hos elever?

Bakgrund

- Vid bedömning av eleverns språkförmåga i ett främmande språk står idag den **kommunikativa kompetensen** i förgrunden.
- Paradigmskifte: fokus på grammatik och ordförståelse → förmåga att **använda språket** (läsa, skriva, tala och lyssna), d.v.s. kommunikativ kompetens.
- Vad **bedömer** egentligen lärare när de bedömer den kommunikativa språkförmågan hos elever?
- Tidigare studier visar att grammatisk korrekthet är en viktig faktor:
*„taken as a whole, the studies...appear to show that across levels **grammatical accuracy** is the principal determining factor for raters assigning a global score“*

(Iwashita m.fl., 2008)

Från en testkultur till en bedömningskultur

- Från ett '**Assessment of learning**' till '**Assessment for learning**'.
- Från bedömning av **specifika kunskaper** till en mer holistisk bedömning av **språklig förmåga**.
- Bedömning **kopplas till** kursplan och lärandemål.
- Strävan efter att integrera lärande och bedömning där inlärarna är **aktiva deltagare** i en process.

(Inbar-Lourie, 2010)

Olika sätt att närma sig den kommunikativa språkförmågan

- **Teoretiska modeller** (Canale & Swain, 1980; Bachman, 1990, m.fl.)
 - » Grammatisk kompetens
 - » Lexikal kompetens
 - » Diskursiv kompetens
 - » Sociolingvistisk kompetens
 - » Pragmatisk kompetens
- **Standards** med ”can-do-deskriptorer” för vad inläraren ska kunna för en viss nivå (bygger ofta på erfarna lärare och bedömare motiveringar, t.ex. GERS, 2001)

Den gemensamma europeiska referensramen för språk, GERS

- har fått ett **stort genomslag** och beskrivits som "the most significant recent event on the language education scene in Europe" (Alderson, 2005).
- är tänkt att användas som **bas** vid skapandet av nya läromedel, ämnesplaner, examinationer och standarder för nivåbedömning (GERS, 2001).
- används numera **över hela världen** för att t.ex. relatera standardiserade språkprov till referensnivåerna, A1 – C2.

GERS inflytande i Sverige

GERS har haft ett stort inflytande på de svenska ämnesplanerna i moderna språk:

Ett viktigt inslag vid utarbetandet av den nya kursplanen i moderna språk har varit att den, liksom tidigare, ska ingå i ett med gymnasieskolan **gemensamt system med generella och påbyggbara språknivåer**, så kallade steg.

Utgångspunkten för detta system är Europarådets **”Gemensam europeisk referensram för språk, lärande, undervisning och bedömning” (GERS)**. Detta är ett vedertaget europeiskt system med generella språknivåer.

(Kommentarmaterial till ämnesplanen i moderna språk, 2011:6)

De svenska språkstegen och referensnivåerna i GERS

”Varje färdighetsnivå beskrivs utförligt i GERS när det gäller såväl **receptiva färdigheter** (lyssna och läsa) som **produktiva** (tala och skriva) och **interaktiva färdigheter** (samtala och medverka i exempelvis brevväxling och chatt).

Det går alltså att **jämföra de steg** som används i de svenska styrdokumenterna med detta gemensamma europeiska system (se tabell nedan).”

(Kommentarmaterial till ämnesplanen i moderna språk, 2011:7)

De svenska språkstegen och referensnivåerna i GERS

Det går alltså att **jämföra de steg** som används i de svenska styrdokumenterna med detta gemensamma europeiska system (se tabell nedan).”

GERS-nivå	A 1.1	A 1.2	A 2.1	A 2.2	B 1.1	B 1.2	B 2.1	B 2.2
Grundskola		Språkval (år 8–9)	Språkval (år 6/7–9)					
Gymnasium kurs		1	2	3	4	5	6	7

(Kommentarmaterial till ämnesplanen i moderna språk, 2011:7)

Frågeställningar

1. Hur och i vilken utsträckning samspelar en holistisk bedömning av **skriftlig språkförmåga** i tyska med **språklig kompetens** (inom ordförråd och grammatik)?
2. Hur **samstämmiga är bedömare** vid bedömning av elevtexter?
3. Hur kan bedömningen av **elevers skriftliga språkförmåga** relateras till en uppnådd färdighetsnivå **enligt GERS**?

Studie 1

- **93 texter** från det nationella provmaterialet i Tyska 3 (**A2-nivå**).
- Bedömningar av **erfarna lärare**.
- **Intervjuer** om grunderna för en bedömningen.

Studie 2

- **60 betygsatta elevtexter** från svenska gymnasieelever i Tyska 3, 4 och 5.
- Bedömningar av **två gymnasielärare** och **två certifierade GERS-bedömare**

Resultat och diskussion studie 1

- Vid bedömning spelar grammatisk korrekthet och ett brett ordförråd, alltså **en kombination av språkliga faktorer**, en avgörande roll – även om lärare inte alltid är medvetna om dessa faktorer.
- Lärare tenderar att ha **olika strategier** och **olika referensramar** vid bedömning av elevtexter.
- Lärare lutar sig mot **språkliga variabler** när de känner sig mer **säkra vid betygsättningen**.
- De 12 intervjuade lärarna menade att de **inte hade utbildning i bedömning** under sin lärarutbildning och de använder **sällan medbedömning**.

(Håkansson Ramberg, 2016)

Preliminära resultat och diskussion studie 2

- Finns en relation mellan språkstegen i det svenska utbildningssystemet och färdighetsnivåer enligt GERS.
- GERS-bedömarna en högre grad av samstämmighet än lärare som använder svenska kunskapskrav.
- Viktigt att notera variationen bland lärare gällande bedömning av elevtexter.

(Håkansson Ramberg, under utgivning)

Didaktiska implikationer

- Av vikt att skapa en **tolkningsgemenskap bland lärare** för bedömning av inlärares språkliga skrivförmåga.
- Uppmuntra till **sambedömning** av elevtexter, inte bara mellan lärare på samma skola utan också mellan skolor.
- En tydligare koppling mellan svenska elevers språkförmåga och **GERS** stödjer användningen av ramverket **för lärande och bedömning**.

Referenser

- Alderson, C. (2005). Editorial. *Language Testing*, 22(3): 257–260.
- Bachman, L. F. (1990). *Fundamental Considerations in Language Testing*. Oxford: Oxford University Press.
- Canale, M. & Swain, M. (1980). Theoretical bases of communicative approaches to second language teaching and testing. *Applied Linguistics*, 1: 1–47.
- GER = *Gemeinsamer europäischer Referenzrahmen für Sprachen: Lernen, lehren, beurteilen*. (2001). Goethe-Institut Inter Nationes (Utg.) Berlin: Langenscheidt. /Straßburg: Europarat. Rat für kulturelle Zusammenarbeit.
- Håkansson Ramberg, M. (2016). *Was bewerten Lehrer? Die Bedeutung grammatischer und lexikalischer Faktoren bei der Benotung von Schülertexten im Fach Deutsch als Fremdsprache*. Licentiatuppsats i tyska med didaktisk inriktning. Växjö: Linnéuniversitetet.
- Iwashita, N., Brown, A. McNamara, T., & O’Hagan, S. (2008). Assessed levels of second language speaking proficiency: How distinct? *Applied Linguistics*, 29(1): 24–49.
- Inbar-Lourie, O. (2010). Language assessment culture. I: Shohamy, E. & Hornberger, N. H. (utg.). *Encyclopedia of Language and Education: Language Testing and Assessment*, Vol. 7. New York: Springer: 285–299.
- Skolverket (2011). *Kommentarmaterial till kursplanen i moderna språk*. Stockholm: Skolverket och Fritzes.